

Упражнения: Прости проверки

Задачи за упражнение в клас и за домашно към курса [„Основи на програмирането“ @ СофтУни](#).

0. Нов проект

Създайте нов проект (Например “Simple-Conditions”), в който да съхраните решенията на задачите.

1. Проверка за отлична оценка

Първата задача от тази тема е да се напише **конзолна програма**, която **въвежда оценка** (десетично число) и отпечатва “Excellent!”, ако оценката е **5.50** или по-висока.

Примерен вход и изход:

вход	изход
6	Excellent!

вход	изход
5	(няма изход)

вход	изход
5.50	Excellent!

вход	изход
5.49	(няма изход)

1. Създайте **нов файл**
2. Направете нов файл с име “**Excellent-Result**”:
3. Отидете в **началото на файла** и напишете решението на задачата. Можете да си помогнете с кода от картинката по-долу:

```
grade = float(input())

if grade >= 5.5:
    print("Excellent!")
```

4. **Стартирайте** програмата с [Alt+Shift+F10] и я **тествайте** с различни входни стойности:

```
5.23

Process finished with exit code 0
```

```
5.5
Excellent

Process finished with exit code 0
```

5. **Тествайте** решението си в **judge системата**: <https://judge.softuni.bg/Contests/Practice/Index/152#0> . Трябва да получите **100 точки** (напълно коректно решение):

Submissions		
<div>⏮ ⏪ 1 ⏩ ⏭ 🔍</div>		
Points	Time and memory used	Submission date
✓✓✓✓✓ 100 / 100	Memory: 7.81 MB Time: 0.029 s	17:51:38 26.01.2016 Details

2. Отлична оценка или не

Следващата задача от тази тема е да се напише **конзолна програма**, която **въвежда оценка** (десетично число) и отпечатва **"Excellent!"**, ако оценката е **5.50** или по-висока, или **"Not excellent."** в противен случай.

Примерен вход и изход:

вход	изход
6	Excellent!

вход	изход
5	Not excellent.

вход	изход
5.50	Excellent!

вход	изход
5.49	Not excellent.

1. Направете нов файл с име **"Excellent-or-Not"**.
2. **Напишете кода** на програмата. Може да си помогнете с примерния код от картинката:

```
grade = float(input())

if grade >= 5.5:
    print("Excellent!")
else:
    print("Not excellent.")
```

3. Сега **стартирайте програмата**, както обикновено с [Alt+Shift+F10] и я тествайте:
4. Тествайте в **judge системата**: <https://judge.softuni.bg/Contests/Practice/Index/152#0> . Решението би трябвало да бъде прието като напълно коректно:

Submissions		
<div>⏮ ⏪ 1 ⏩ ⏭</div>		
Points	Time and memory used	Submission date
✓✓✓✓ 100 / 100	Memory: 7.83 MB Time: 0.014 s	22:37:59 21.01.2016
<div>⏮ ⏪ 1 ⏩ ⏭</div>		

3. Четно или нечетно

Да се напише програма, която въвежда **цяло число** и печата дали е **четно** или **нечетно**.

Примерен вход и изход:

вход	изход
2	even

вход	изход
3	odd

вход	изход
25	even

вход	изход
1024	odd

1. Първо добавете **нов файл**.
2. **Напишете кода** на програмата. Проверката за четност може да се реализира чрез проверка на **остатък** при деление на 2 по следния начин: **even = (num % 2 == 0)**.
3. **Стартирайте** програмата с [Alt+Shift+F10] и я тествайте:

```
42
even

Process finished with exit code 0
```

4. Тествайте в **judge системата**: <https://judge.softuni.bg/Contests/Practice/Index/152#0> .

4. Намиране на по-голямото число

Да се напише програма, която въвежда **две цели числа** и отпечатва по-голямото от двете.

Примерен вход и изход:

вход	изход
5 3	5

вход	изход
3 5	5

вход	Изход
10 10	10

вход	изход
-5 5	5

1. Първо добавете **нов файл**.
2. **Напишете кода** на програмата. Необходима е единична **if-else** конструкция.
3. **Стартирайте** програмата с **[Alt+Shift+F10]** и я тествайте:

```
Enter two integers:
3
5
Greater number: 5

Process finished with exit code 0
```

4. Тествайте решението си в **judge системата**: <https://judge.softuni.bg/Contests/Practice/Index/152#0> .

5. Изписване на число до 10 с думи

Да се напише програма, която въвежда **цяло число в диапазона [0...10]** и го **изписва с думи** на английски език. Ако числото е извън диапазона, изписва **"number too big"**.

Примерен вход и изход:

вход	изход
5	five

вход	изход
1	one

вход	изход
9	nine

вход	изход
10	number too big

Тествайте решението си в **judge системата**: <https://judge.softuni.bg/Contests/Practice/Index/152#0> .

Подсказка: можете да напишете дълга **if-elif-elif-elif...else**, с която да разгледате възможните **11** случая.

6. Бонус точки

Дадено е **цяло число** – брой точки. Върху него се начисляват **бонус точки** по правилата, описани по-долу. Да се напише програма, която пресмята **бонус точките** за това число и **общия брой точки** с бонусите.

- Ако числото е **до 100** включително, бонус точките са **5**.

- Ако числото е **по-голямо от 100**, бонус точките са **20%** от числото.
- Ако числото е **по-голямо от 1000**, бонус точките са **10%** от числото.
- Допълнителни бонус точки (начисляват се отделно от предходните):
  - За **четно** число → + 1 т.
  - За число, което **завършва на 5** → + 2 т.

Примерен вход и изход:

вход	изход
20	6 26

вход	изход
175	37 212

вход	изход
2703	270.3 2973.3

вход	изход
15875	1589.5 17464.5

Тествайте решението си в **judge системата**: <https://judge.softuni.bg/Contests/Practice/Index/152#0>.

Подсказка:

- Основните бонус точки можете да изчислите с **if-elif-elif-else** конструкция (имате 3 случая).
- Допълнителните бонус точки можете да изчислите с **if-elif-else** конструкция (имате още 2 случая).

7. Сумиране на секунди

Трима спортни състезатели финишират за някакъв **брой секунди** (между **1** и **50**). Да се напише програма, която въвежда времената на състезателите и пресмята **сумарното им време** във формат **"минути : секунди"**. Секундите да се изведат с **водеща нула** (2 → "02", 7 → "07", 35 → "35").

Примерен вход и изход:

вход	изход
35 45 44	2:04

вход	изход
22 7 34	1:03

вход	изход
50 50 49	2:29

вход	изход
14 12 10	0:36

Тествайте решението си в **judge системата**: <https://judge.softuni.bg/Contests/Practice/Index/152#0>.

Подсказка:

- Сумирайте трите числа и получите резултата в секунди. Понеже **1 минута = 60 секунди**, ще трябва да изчислите броя минути и броя секунди в диапазона от 0 до 59.
- Ако резултатът е между 0 и 59, отпечатайте 0 минути + изчислените секунди.
- Ако резултатът е между 60 и 119, отпечатайте 1 минута + изчислените секунди минус 60.
- Ако резултатът е между 120 и 179, отпечатайте 2 минути + изчислените секунди минус 120.
- Ако секундите са по-малко от 10, изведете водеща нула преди тях.

8. Конвертор за мерни единици

Да се напише програма, която **преобразува разстояние** между следните 8 мерни единици: **m, mm, cm, mi, in, km, ft, yd**. Използвайте съответствията от таблицата по-долу:

входна единица	изходна единица
1 meter (m)	1000 millimeters (mm)
1 meter (m)	100 centimeters (cm)
1 meter (m)	0.000621371192 miles (mi)

1 meter (m)	39.3700787 inches (in)
1 meter (m)	0.001 kilometers (km)
1 meter (m)	3.2808399 feet (ft)
1 meter (m)	1.0936133 yards (yd)

Входните данни се състоят от три реда:

- Първи ред: число за преобразуване
- Втори ред: входна мерна единица
- Трети ред: изходна мерна единица (за резултата)

Примерен вход и изход:

вход	изход
12 km ft	39370.0788 ft

вход	изход
150 mi in	9503999.99393599 mi

вход	изход
450 yd km	0.41147999937455 yd

Тествайте решението си в judge системата: <https://judge.softuni.bg/Contests/Practice/Index/152#0>.

9. Познай паролата

Да се напише програма, която **въвежда парола** (един ред с произволен текст) и проверява дали въведеното **съвпада** с фразата "". При съвпадение да се изведе "Welcome". При несъвпадение да се изведе "Wrong password!".

Примерен вход и изход:

вход	изход
qwerty	Wrong password!

вход	изход
s3cr3t!P@ssw0rd	Welcome

вход	изход
s3cr3t!p@ss	Wrong password!

Тествайте решението си в judge системата: <https://judge.softuni.bg/Contests/Practice/Index/152#0>.

Подсказка: използвайте **if-else** конструкцията.

10. Число от 100 до 200

Да се напише програма, която **въвежда цяло число** и проверява дали е **под 100, между 100 и 200** или **над 200**. Да се отпечатаат съответно съобщения като в примерите по-долу:

Примерен вход и изход:

вход	изход
95	Less than 100

вход	изход
120	Between 100 and 200

вход	изход
210	Greater than 200

Тествайте решението си в judge системата: <https://judge.softuni.bg/Contests/Practice/Index/152#0>.

Подсказка: използвайте **if-elif-elif-else** конструкция за да проверите всеки от трите случая.

11. Еднакви думи

Да се напише програма, която **въвежда две думи** и проверява дали са еднакви. Да не се прави разлика между главни и малки думи. Да се изведе "yes" или "no".

Примерен вход и изход:

вход	изход
Hello Hello	yes

Вход	изход
SoftUni Softuni	yes

вход	изход
Soft Uni	no

вход	изход
beer vodka	no

вход	изход
HeLLo hELLO	yes

Тествайте решението си в judge системата: <https://judge.softuni.bg/Contests/Practice/Index/152#0>.

Подсказка: използвайте `if-else` конструкция. Преди сравняване на думите ги обърнете в долен регистър: `word = word.lower()`.

12. Информация за скоростта

Да се напише програма, която **въвежда скорост** (десетично число) и отпечатва **информация за скоростта**. При скорост **до 10** (включително) отпечатайте `"slow"`. При скорост **над 10 и до 50** отпечатайте `"average"`. При скорост **над 50 и до 150** отпечатайте `"fast"`. При скорост **над 150 и до 1000** отпечатайте `"ultra fast"`. При по-висока скорост отпечатайте `"extremely fast"`.

Примерен вход и изход:

вход	изход
8	slow

вход	изход
49.5	average

вход	изход
126	fast

вход	изход
160	ultra fast

вход	изход
3500	extremely fast

Тествайте решението си в judge системата: <https://judge.softuni.bg/Contests/Practice/Index/152#0>.

Подсказка: използвайте серия от `if-elif-else` конструкции, за да хванете всичките 5 случая.

13. Лица на фигури

Да се напише програма, която **въвежда размерите на геометрична фигура** и пресмята лицето ѝ. Фигурите са четири вида: квадрат (`square`), правоъгълник (`rectangle`), кръг (`circle`) и триъгълник (`triangle`). На първия ред на входа се чете вида на фигурата (`square`, `rectangle`, `circle` или `triangle`). Ако фигурата е **квадрат**, на следващия ред се чете едно число – дължина на страната му. Ако фигурата е **правоъгълник**, на следващите два реда четат две числа – дължините на страните му. Ако фигурата е **кръг**, на следващия ред чете едно число – радиусът на кръга. Ако фигурата е **триъгълник**, на следващите два реда четат две числа – дължината на страната му и дължината на височината към нея. Резултатът да се закръгли до **3 цифри след десетичната точка**.

Примерен вход и изход:

вход	изход
square 5	25.00 0

вход	изход
rectangle 7 2.5	17.500

вход	изход
circle 6	113.097

вход	изход
triangle 4.5 20	45.000

Тествайте решението си в judge системата: <https://judge.softuni.bg/Contests/Practice/Index/152#0>.

Подсказка: използвайте серия от `if-elif-else` конструкции, за да обработите 4-те вида фигури.

14. Време + 15 минути

Да се напише програма, която **въвежда час и минути** от 24-часово денонощие и изчислява колко ще е **часът след 15 минути**. Резултатът да се отпечата във формат `hh:mm`. Часовете винаги са между 0 и 23, а минутите

винаги са между 0 и 59. Часовете се изписват с една или две цифри. Минутите се изписват винаги с по две цифри, с **водеща нула** когато е необходимо.

Примерен вход и изход:

вход	изход	вход	изход	вход	изход	вход	изход	вход	изход
1 46	2:01	0 01	0:16	23 59	0:14	11 08	11:23	12 49	13:04

Тествайте решението си в **judge системата**: <https://judge.softuni.bg/Contests/Practice/Index/488#14>.

Подсказка: добавете 15 минути и направете няколко проверки. Ако минутите надвишат 59, увеличете часовете с 1 и намалете минутите със 60. По аналогичен начин разгледайте случая, когато часовете надвишат 23. При печатането на минутите проверете за водеща нула.

15. Еднакви 3 числа

Да се въведат 3 числа и да се отпечата дали са еднакви (yes / no)

Примерен вход и изход:

вход	изход	вход	изход	вход	изход	вход	изход	вход	изход
1 1 1	yes	5 5 5	yes	1 2 3	no	11 8 5	no	13 14 99	no

Тествайте решението си в **judge системата**: <https://judge.softuni.bg/Contests/Practice/Index/151#14>.

16. * Изписване на число до 100 с думи

Да се напише програма, която превръща число [0...100] в текст: 25 → "twenty five". Ако числото не е в диапазона, принтирайте „invalid number“.

Примерен вход и изход:

вход	изход	вход	изход	вход	изход	вход	изход
0	zero	67	sixty seven	-1	invalid number	14	fourteen

Тествайте решението си в **judge системата**: <https://judge.softuni.bg/Contests/Practice/Index/152#0>.

Изпитни задачи от минали издания на курса

17. *Цена за транспорт

Втора задача от междинния изпит на 6 март 2016. Тествайте решението си [тук](#).

Студент трябва да пропътува **n километра**. Той има избор измежду **три вида транспорт**:

- **Такси.** Начална такса: **0.70** лв. Дневна тарифа: **0.79** лв. / км. Нощна тарифа: **0.90** лв. / км.
- **Автобус.** Дневна / нощна тарифа: **0.09** лв. / км. Може да се използва за разстояния минимум **20** км.
- **Влак.** Дневна / нощна тарифа: **0.06** лв. / км. Може да се използва за разстояния минимум **100** км.

Напишете програма, която въвежда броя километри **n** и период от деня (ден или нощ) и изчислява **цената на най-евтиния транспорт**.

Вход

От конзолата се четат **два реда**:

- Първият ред съдържа числото **n** – брой километри – цяло число в интервала [1...5000].
- Вторият ред съдържа дума **“day”** или **“night”** – пътуване през деня или през нощта.

Изход

Да се отпечата на конзолата **най-ниската цена** за посочения брой километри.

Примерен вход и изход

Вход	Изход	Обяснения
5 day	4.65	Разстоянието е под 20 км → може да се ползва само такси . Началната такса е 0.70 лв. Понеже е през деня, тарифата е 0.79 лв. / км. С такси цената е: $0.70 + 5 * 0.79 = 4.65$ лв.
7 night	7	Разстоянието е под 20 км → може да се ползва само такси . Началната такса е 0.70 лв. Понеже е през нощта, тарифата е 0.90 лв. / км. С такси цената е: $0.70 + 7 * 0.90 = 7.00$ лв.
25 day	2.25	Разстоянието е над 20 км → може да се ползва автобус , но не може да се ползва влак. Автобусът е най-евтиния възможен вариант. С автобус цената е: $25 * 0.09 = 2.25$ лв.
180 night	10.8	Разстоянието е над 100 км → може да се ползва влак . Влакът е най-евтиният възможен вариант за пътуване. С влак цената е: $180 * 0.06 = 10.80$ лв.

18. *Поспаливата котка Том

Втора задача от междинния изпит на 24 април 2016. Тествайте решението си [тук](#).

Котката Том обича по цял ден да спи, за негово съжаление стопанинът му си играе с него винаги когато има свободно време. За да се наспи добре, **нормата за игра** на Том е **30 000 минути в година**. Времето за игра на Том зависи от почивните дни на стопанина му:

- Когато е на **работа**, стопанинът му си играе с него **по 63 минути на ден**.
- Когато **почива**, стопанинът му си играе с него **по 127 минути на ден**.

Напишете програма, която въвежда **броя почивни дни** и отпечатва дали **Том може да се наспи добре** и колко е **разликата от нормата** за текущата година, като приемем че **годината има 365 дни**.

Пример: 20 почивни дни -> работните дни са 345 ($365 - 20 = 245$). Реалното време за игра е 24 275 минути ($345 * 63 + 20 * 127$). Разликата от нормата е 5 725 минути ($30\,000 - 24\,275 = 5\,725$) или 95 часа и 25 минути.

Вход

Входът се чете от конзолата и се състои от **едно число** – **броят почивни дни** – цяло число в интервала [0...365]

Изход

На конзолата трябва да се отпечатат **два реда**.

- Ако времето за игра на Том е **над нормата** за текущата година:
  - На **първия ред** отпечатайте: **“Tom will run away”**
  - На **втория ред** отпечатайте разликата от нормата във формат:
“{N} hours and {M} minutes more for play”
- Ако времето за игра на Том е **под нормата** за текущата година:
  - На **първия ред** отпечатайте: **“Tom sleeps well”**

- На втория ред отпечатайте разликата от нормата във формат:
“{N} hours and {M} minutes less for play”

Примерен вход и изход

вход	изход	коментари
20	Tom sleeps well 95 hours and 25 minutes less for play	Почични дни: $20 * 127 = 2\,540$ минути игра Работни дни: $365 - 20 = 345 * 63 = 21\,735$ минути игра $30\,000 > 24\,274 \Rightarrow$ остават 5725 мин = 95 часа и 25 мин
113	Tom will run away 3 hours and 47 minutes more for play	Почични дни: $113 * 127 = 14\,351$ минути Работни дни: $365 - 113 = 252 * 63 = 15\,876$ минути $30\,000 < 30\,227 \Rightarrow$ 227 мин повече = 3 часа и 47 мин

19. *Реколта

Втора задача от междинния изпит на 17 юли 2016. Тествайте решението си [тук](#).

От лозе с площ X квадратни метри се заделя 40% от реколтата за производство на вино. От 1 кв.м лозе се изкарват Y килограма грозде. За 1 литър вино са нужни 2,5 кг. грозде. Желаното количество вино за продан е Z литра.

Напишете програма, която пресмята колко вино може да се произведе и дали това количество е достатъчно. Ако е достатъчно, остатъкът се разделя по равно между работниците на лозето.

Вход

Входът се чете от конзолата и се състои от точно 4 реда:

- 1ви ред: X кв.м е лозето – цяло число в интервала $[10 \dots 5000]$;
- 2ри ред: Y грозде за един кв.м – реално число в интервала $[0.00 \dots 10.00]$;
- 3ти ред: Z нужни литри вино – цяло число в интервала $[10 \dots 600]$;
- 4ти ред: брой работници – цяло число в интервала $[1 \dots 20]$;

Изход

На конзолата трябва да се отпечата следното:

- Ако произведеното вино е по-малко от нужното:
  - “It will be a tough winter! More {недостигащо вино} liters wine needed.”
    - Резултатът трябва да е закръглен към по-ниско цяло число
- Ако произведеното вино е повече от нужното:
  - “Good harvest this year! Total wine: {общо вино} liters.”
    - Резултатът трябва да е закръглен към по-ниско цяло число
  - “{Оставащо вино} liters left -> {вино за 1 работник} liters per person.”
    - И двата резултата трябва да са закръглени към по-високото цяло число

Примерен вход и изход

вход	изход	коментари
------	-------	-----------

650 2 175 3	Good harvest this year! Total wine: 208 liters. 33 liters left -> 11 liters per person.	Общо грозде: $650 * 2 = 1\ 300$ Вино = $40\% * 1300 / 2,5 = 208$ 208 > 175 208 - 175 = 33 л остават -> 11 л на човек
1020 1.5 425 4	It will be a tough winter! More 180 liters wine needed.	Общо грозде: $1\ 020 * 1.5 = 1\ 530$ Вино = $40\% * 1\ 530 / 2,5 = 244.80$ 244.80 < 425 425 - 244.8 = 180.2 -> 180 л не достигат

20. *Фирма

Втора задача от междинния изпит на 28 август 2016. Тествайте решението си [тук](#).

Фирма **получава заявка за изработването на проект, за който са необходими** определен брой часове. Фирмата разполага с **определен брой дни**. През **10% от дните служителите** са на обучение и **не могат да работят** по проекта. Един нормален **работен ден във фирмата е 8 часа**. Всеки **служител може да работи** по проекта в **извънработно време по 2 часа на ден**.

Часовете трябва да са **закръглени към по-ниско цяло число** (Например -> **6.98 часа** се закръглят на **6 часа**).

Напишете програма, която изчислява дали **фирмата може да завърши проекта навреме** и **колко часа не достигат или остават**.

Вход

Входът се чете от **конзолата** и съдържа **точно 3 реда**:

- На **първия** ред са **необходимите часове** – цяло число в интервала [0 ... 200 000]
- На **втория** ред са **дните**, с които фирмата разполага – цяло число в интервала [0 ... 20 000]
- На **третия** ред е **броят на служителите, работещи извънредно** – цяло число в интервала [0 ... 200]

Изход

Да се **отпечата** на конзолата **един ред**:

- Ако **времето е достатъчно**:
  - "Yes!{оставащите часове} hours left."
- Ако **времето НЕ Е достатъчно**:
  - "Not enough time!{недостигащите часове} hours needed."

Примерен вход и изход

Вход	Изход	Обяснения
90 7 3	Yes!2 hours left.	За проекта са нужни 90 часа . Фирмата разполага със 7 дена . 10% от които отиват за обучение, следователно часовете за работа са: $6.3 * 8 = 50.4$ часа. 3 служители работят извънредно – $3 * (2 \text{ часа за } 7 \text{ дена}) = 42 \text{ часа}$. Общо часове = $50.4 + 42 = 92.4$ часа -> 92 часа > 90

		Проектът може да бъде завършен на време и остават 2 часа .	
Вход	Изход	Вход	Изход
99 3 1	Not enough time!72 hours needed.	50 5 2	Yes!6 hours left.